

KAZIMIERZ A. DOBROWOLSKI (1931–2002)

W dniu 6 maja 2002 r. zmarł wybitny biolog, emerytowany profesor Wydziału Biologii UW, były prorektor i rektor Uniwersytetu Warszawskiego, Kazimierz A. Dobrowolski. Odszedł od nas nie tylko uczony, lecz także wspaniały dydaktyk, popularyzator wiedzy i wielki przyjaciel młodzieży.

Profesor Dobrowolski był cenionym specjalistą w zakresie ekologii ptaków. Jego zainteresowania badawcze obejmowały także zagadnienia ekologii łowieckiej, ekotoksykologii i ekologii krajobrazu. Na dorobek naukowy Profesora złożyło się niemal 100 publikacji, w tym 12 książkowych. Był też autorem ogromnej liczby prac popularyzujących wiedzę biologiczną, uczestnikiem wielu programów radiowych i telewizyjnych, w których zawsze starał się przekazać słuchaczom nie tylko część swojej ogromnej wiedzy, lecz także wpoić szacunek dla przyrody i zrozumienie dla celowości jej ochrony.

Pod Jego kierunkiem tytuł zawodowy magistra biologii lub ochrony środowiska uzyskało ponad 180 studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Był promotorem 22 zakończonych i obronionych przewodów doktorskich. Śmierć przerwała Mu opiekę nad dwudziestym trzecim – ostatnim już, jak się okazało, doktorantem... Był nie tylko szanowany, lecz także bardzo lubiany przez liczne pokolenia studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Prowadzone przez Niego wykłady przyciągały rzesze słuchaczy, których było często zbyt wielu, by mogły ich pomieścić nawet największe sale wykładowe. Zajęcia terenowe i wycieczki z ekologii, zoologii, czy biocenologii cieszyły się niezmiennie wielkim powodzeniem wśród młodzieży, nie tylko ze względu na wspaniały humor i pogodne usposobienie Profesora, lecz przede wszystkim ze względu na Jego ogromną wiedzę przyrodniczą. Nikt tak kompetentnie, a jednocześnie ciekawie jak On nie potrafił prowadzić zajęć terenowych; w Jego obecności nawet konieczność wstawania przed świtem czy prowadzenia całodziennych obserwacji w ulewnym deszczu stawały się przyjemnością dla wszystkich uczestników zajęć.

Oprócz zaangażowania w pracę naukową i dydaktyczną pełnił też profesor Dobrowolski wiele znaczących funkcji w Uniwersytecie Warszawskim i poza nim. W latach 1972–1978 był Prodziekanem Wydziału Biologii UW, zaś w latach 1978–1979 jego Dziekanem. W 1979 r. objął funkcję Prorektora UW ds. Badań Naukowych i pełnił ją do roku 1981. W latach 1982–1985 sprawował urząd Rektora Uniwersytetu Warszawskiego. W swojej działalności kierował się zawsze i nie-

zmiennie zdrowym rozsądkiem oraz niezależnością myślenia. Piastując wiele stanowisk nie ograniczał się do wydawania dyspozycji, ale także potrafił słuchać innych. Efektem tego były zawsze rozważne decyzje podejmowane w wielu trudnych sprawach.

Bardzo aktywnie działał profesor Dobrowolski na forum międzynarodowym, szczególnie w organizacjach zajmujących się ochroną przyrody. Reprezentował Polskę na wielu konferencjach Międzynarodowej Rady Ochrony Ptaków (International Council for Bird Preservation). W Sekcji Polskiej MROP pełnił w latach 1966–1993 kolejno funkcje sekretarza, wiceprzewodniczącego i przewodniczącego. Od 1969 r. był sekretarzem, a od 1972 r. przewodniczącym Polskiej Sekcji Międzynarodowego Biura Badania Ptaków Wodnych (International Waterfowl Research Bureau; obecnie Wetland International). Znacznie przyczynił się do rozpropagowania w Polsce i na świecie idei Konwencji Ramsar, stawiającej sobie za cel ochronę środowisk wodnych i błotnych szczególnie ważnych dla ptaków. Reprezentował też Polskę na konferencjach Państw – Stron Międzynarodowych Konwencji w Waszyngtonie, Bonn i Rio de Janeiro.

Profesor Dobrowolski był wybitnym znawcą problemów ochrony przyrody. Przez wiele lat twórczo działał w Państwowej Radzie Ochrony Przyrody (od 1975 r. jako członek PROP; od 1985 r. jako Przewodniczący Komisji Ochrony Zwierząt). W latach 1996–1997 był Głównym Konserwatorem Przyrody – podsekretarzem stanu w ówczesnym Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Jego głęboka wiedza przyrodnicza i wszechstronne zainteresowania sprawiały, że zasiadał w prezydiach wielu towarzystw i rad naukowych, np. Komitetu Zoologii PAN, Komitetu Ekologii PAN, Komitetu Człowiek i Środowisko przy Prezydium PAN, Instytutu Ekologii PAN (w latach 1988–1996 był jego dyrektorem), Polskiego Towarzystwa Zoologicznego, Centrum Studiów Amerykańskich UW, Polskiego Oddziału Alliance Française.

Najlepiej odpoczywał wyjeżdżając nad ukochane mazurskie jeziora, spacerując po lesie, utrwalając na fotografiach podpatrywane zwierzęta. Kontakt z przyrodą wynagradzał Mu wszelkie trudy. Relaks znajdował również rozwijając swoje liczne zainteresowania pozazawodowe – pasjonował się muzyką, archeologią, historią i malarstwem.

Jako młodzi ludzie mieliśmy szczęście być Jego studentami, a następnie współpracownikami w kierowanym przez Niego od 1969 r. Zakładzie Zoologii Kręgowców UW, przekształconym ostatecznie w Zakład Ekologii UW. Pod opieką profesora Dobrowolskiego przechodziliśmy kolejne szczeble naszej dotychczasowej kariery zawodowej. Przez cały ten czas w naszym Zakładzie panowała niezmiennie – za sprawą Szefa – atmosfera życzliwości i przyjaźni. Profesor był zawsze gotów do udzielania wszelkiej pomocy i życzliwej rady, tak w sprawach zawodowych, jak i osobistych.

Odszedł od nas niezwykle Człowiek. Do ostatnich chwil życia zaangażowany był w pracę dydaktyczną, a także działania na rzecz ochrony przyrody, którą tak ukochał i starał się dogłębnie poznać. Środowisko polskich przyrodników poniosło bolesną stratę.

*Michał Kozakiewicz
Krzysztof Dmowski*